

SER Commissie IMVO
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

Betreft: Suggesties eindrapportage SER Commissie IMVO

Amsterdam 26 maart 2012,

Geachte Commissieleden,

Het MVO Platform volgt het werk van de SER Commissie IMVO en wil middels deze brief een aantal suggesties doen voor uw eindrapportage.

De laatste jaren is enorme vooruitgang geboekt in de erkenning van ketenverantwoordelijkheid als onlosmakelijk onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Tegelijkertijd is duidelijk dat er nog stevige uitdagingen liggen bij de implementatie van die verantwoordelijkheid in de praktijk. Het blijft daarom van belang hier expliciet aandacht aan te besteden. De Commissie kan hierin een rol vervullen op de volgende wijze:

1. Onderschrijf krachtig de nieuwe internationale normen.

De verklaring uit 2008 waarop de Commissie haar werk baseert, verwijst naar een aantal internationale verdragen en richtlijnen¹. De ontwikkelingen zijn sindsdien snel gegaan en het internationale normenkader is anno 2012 aanzienlijk veranderd. Wij wijzen met name op het gereedkomen van drie nieuwe sets normen die melding maken van ketenverantwoordelijkheid of "invloedsfeer":

- De VN Principes voor bedrijfsleven en mensenrechten (ook wel 'Ruggie principes'). Deze principes geven een onderscheid tussen de verplichtingen van Staten en de verantwoordelijkheden van bedrijven ten aanzien van mensenrechten, ook in de keten. Ook benadrukken zij de noodzaak om slachtoffers toegang tot verhaal te bieden.
- De in 2011 herziene OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen die zijn uitgebreid met expliciete bepalingen rond mensenrechten, ketenverantwoordelijkheid, *due diligence* en leefbaar loon.
- ISO 26000, een mondiale richtlijn voor maatschappelijke verantwoordelijkheid van organisaties die in 2010 gereed kwam met steun van de sociale partners. Het begrip "invloedssfeer" speelt een belangrijke rol in deze richtlijn.

Geconcludeerd moet worden dat - anders dan bij de start van de Commissie - er nu een normenkader ligt dat veel explicieter over het werkterrein van de Commissie gaat. Een krachtige onderschrijving van deze nieuwe normen lijkt op zijn plaats, mogelijk in de vorm van een actualisering van de verklaring uit 2008 op basis van deze drie nieuwe normen. ISO 26000 kan daarbij als mondiaal geaccepteerd MVO-uitvoeringsinstrument van de OESO Richtlijnen en de VN Principes voor bedrijfsleven en mensenrechten worden gezien.

2. Geef invulling aan het nieuwe normenkader

Bovenstaande normen dienen nader uitgewerkt te worden ten behoeve van implementatie in de praktijk. Wij constateerden dat de Commissie in de vorige voortgangsrapportage deze uitwerking openliet en benadrukte dat westerse ondernemingen "verschillende belangen tegen elkaar [dienen] af te wegen."² Wij vinden deze zienswijze onjuist: internationale standaarden en normen mogen niet het

¹ SER, Verklaring Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, 19 december 2008, <http://www.ser.nl/nl/publicaties/overige/2000-2008/2008/b27428.aspx>.

² SER, De Winst van Waarden, december 2000, p. 92, <http://www.ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2000-2007/2000/b19054.aspx>.

onderwerp zijn van een nadere afweging tegen bedrijfsbelangen. Dit bevestigt ook de VN vertegenwoordiger voor bedrijfsleven en mensenrechten, professor Ruggie in zijn recent verschenen slotaanbevelingen³.

Naar onze mening kan de Commissie een rol spelen in het bekrachtigen en nader verduidelijken van de normen, bijvoorbeeld door op een concreter niveau aan te geven wat de verwachtingen zijn en parameters vast te stellen waaraan bedrijven zouden moeten voldoen, en waar zij op beoordeeld worden, op grond van deze normen. Een van de grote uitdagingen daarbij is het nader ontwikkelen van richtlijnen voor *due diligence* in de keten. Wij hebben de indruk dat hieraan grote behoefte is, ook bij het bedrijfsleven. Internationaal zijn vele initiatieven aan het ontstaan om de normen nadere uitwerking te geven⁴. De Commissie kan zich middenin dit debat plaatsen door met heldere verwachtingen te komen.

3. Schenk aandacht aan achterblijvende issues

In enkele bedrijfstakken worden grote stappen gezet in het verduurzamen van ketens. Daarbij is het schaarser (en duurder) worden van grondstoffen en energie vaak een krachtige drijfveer. Wij constateren dat sociale issues vaak achterblijven.⁵ Ondanks inspanningen om ketens te verduurzamen blijven er hardnekkige problemen op sociaal gebied, zoals kinderarbeid en het ontbreken van een leefbaar loon. In veel ketens worden de problemen aan het uiterste begin onvoldoende geadresseerd, zoals bij het verwerven van land of de winning van natuurlijke hulpbronnen. De Commissie zou deze lastige issues en uitdagingen explicieter kunnen benoemen, nader analyseren en oplossingsrichtingen kunnen aandragen. Enkele issues die niet mogen ontbreken:

- Toenemende flexibilisering van arbeid op mondiale schaal betekent verlies van arbeidszekerheid, informalisering en verslechtering van arbeidsvoorwaarden (loon, overwerk, minder mogelijkheden tot vakbondsvorming en collectieve onderhandeling). Het langer en complexer worden van ketens is ons inziens een relevant IMVO-onderwerp dat door de Commissie geagendeerd moet worden.
- Non-discriminatie en vakbondsvrijheid – beide fundamentele arbeidsnormen – blijken in bestaande praktijken van monitoring, auditing en certificering ontoereikend gewaarborgd te worden. Hiervoor moet meer gebeuren, bijvoorbeeld het intensief betrekken van lokale overheden en maatschappelijke organisaties.
- Uitbanning van kinderarbeid en (vaak nieuwe vormen van) dwangarbeid en gebonden arbeid zijn twee andere fundamentele arbeidsnormen waarvan de aanpak nog zeer grote inspanning vereist. Van de Commissie mag verwacht worden – ook gezien de politieke overeenstemming over de prioriteit van de fundamentele arbeidsnormen – dat zij met nieuwe ideeën en aanbevelingen komt om bij te dragen aan bestrijding van deze mondiale problemen.
- Een leefbaar loon is een belangrijk mensenrecht uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties. De ILO heeft een omschrijving gegeven van wat onder leefbaar loon verstaan moet worden. Het betalen van een leefbaar loon in de keten zou in alle MVO-initiatieven expliciet opgenomen moeten worden.
- Het verwerven van land en de winning van natuurlijke grondstoffen gaat in veel landen gepaard met mensenrechtenschendingen en conflict. Naast genoemde algemene normen is de implementatie van specifieke aanvullende normen daarbij noodzakelijk.⁶

³ "The corporate responsibility to respect human rights is a global standard of expected conduct of all business enterprises wherever they operate." UN Human Rights Council, 'Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy" Framework' p.13 <http://www.business-humanrights.org/media/documents/ruggie/ruggie-guiding-principles-21-mar-2011.pdf>

⁴ Onder meer: United Nations Working Group on business & human rights: <http://www.business-humanrights.org/Documents/UNWorkingGrouponbusinesshumanrights>; Institute for Human Rights and Business (IHRB): http://www.ihrb.org/about/programmes/due_diligence.html; Shift project: <http://www.shiftproject.org/>; SAI en ICCO: <http://www.sai-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&PageID=1185>.

⁵ Het ontbreken van sociale issues constateren we o.a. in theeproductie <http://somo.nl/news-nl/arbeidsproblemen-op-plantages-met-keurmerk-thee-voor-unilever/>, en bij Cacaostandaards zoals het [Sustainable Tree Crops Programma](#) van het WCF.

⁶ Zie bijvoorbeeld het [MVO Referentiekader](#) van het MVO Platform, pagina 6 en de [OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas](#)

4. Roep op tot ketentransparantie

Uit de meest recente Transparantiebenchmark blijkt dat iets meer dan de helft van de deelnemende bedrijven in het geheel niet over MVO rapporteert.⁷ Transparantie over de keten wordt alleen door koplopers in praktijk gebracht, een grote groep bedrijven is er niet of te beperkt mee bezig.⁸ Ketentransparantie is een essentieel onderdeel van *due diligence* in de keten waar de OESO Richtlijnen toe oproepen en zou dus krachtig gestimuleerd moeten worden. In de VS zien we inmiddels enkele precedents in het wettelijk vastleggen van ketentransparantie⁹. Naast het stimuleren van transparantie op zich, moet de kwaliteit van verslaggeving worden verhoogd door het geven van richtlijnen en door externe verificatie.

Tot slot: het debat over ketenverantwoordelijkheid is actueler dan ooit. Door zich middenin dit debat te plaatsen kan de Commissie een prominente rol spelen, haar meerwaarde bewijzen en “daadwerkelijk [kan] bijdragen aan het verbeteren van de productieomstandigheden.”¹⁰

Wij kijken met belangstelling naar uw eindrapportage uit.

Hoogachtend,
Namens het MVO Platform,
Gerard Oonk,
Suzan van der Meij

⁷ Zie totaal overzicht scores deelnemende bedrijven <http://www.transparantiebenchmark.nl/bedrijven>

⁸ Zie Ketenbeheer benchmark VBDO http://www.vbdo.nl/files/download/879/VBDO_BM_ketenbeheer_fc.pdf

⁹ Transparency in supply chains Act California, Dodd Frank Act, January 1, 2012, section 1502

¹⁰ SER, 'Waarde winnen, ook in de keten- Eerste voortgangsrapportage initiatief Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen', oktober 2009 p. 7, <http://www.ser.nl/nl/publicaties/overige/2000-2008/2009/b28131.aspx>.